

יורם לביאנט:
"יש כאן פרצה
שקוראת לגנב,
אבל הרשויות לא

פועלות מספיק,
והמשטרה
עסוקה. אני
מחזיק ברגע
זה רשימה על
מעל 100 גופים,
שמפרסמים
הצעות למשיכת
כספים מהפנסיה.

היום כל עברייני
מתחיל יכול
לפתוח אתר,
לשלוח הצעות
מרשימות
ומפתות ולעבוד
על אנשים"

נקטת בביטוי קשה מאוד לעיכול.

לביאנט: "הוא באמת קשה, אבל אנשים צריכים להבין את המשמעות של משיכת כספי הפנסיה! לא סתם המדינה הגיעה לחוקק חיסכון פנסיוני חובה, כדי שלא יודקקו לזולת. יחד עם זאת, המדינה השאירה פרצות שמאפשרות לאנשי שים למשוך את הכסף מוקדם, באופן חוקי. אם אדם הפסיק לעבוד והחליט למשוך את הכסף, למרות שקיבל ייעוץ והסבירו לו שזה מאוד לא מומלץ, זו זכותו. אני יכול לקבל את זה. אבל אם הוא עשה את זה תחת פיתוי ותרמית, זה נורא".

'תבינו, זה פשע!'

"סכום של 86,372 ש"ח הועבר לחשבונך בגין כספים אבודים שאותרו", כך, שחור על גבי לכן, נכתב בכותרת ההודעה שקיבלה י' תמרי, בת 49. בפנים, הנוסח קצת השתנה: "רוצה גם אתה לקבל הודעה כזאת? פנה אלינו לבריקת זכאות מהירה בחינם".

תמרי התפתחה, מסרה את מספר תעודת הזהות שלה - ובתוך יומיים בישרו לה כי אותרו עבורה 36,000 שקל. פרטים? רק כשתחזמי איתנו על חוזה. כעבור שבוע, ביקשו שתחתום על מסמכים נוספים. בשלב הזה, היא החלה לחשוד ופתחה אלינו בבקשה לברר את אמינות העסקה. רוב הסיכויים שיש לך עסק עם נוכלים ולכן חשוב שתעקבי מקרוב, הזהרנו אותה.

תמרי המבוהלת ביקשה מסוכן הביטוח לבדוק אם הכל תקין - והתברר כי חברת הביטוח קיבלה בקשה למשיכת התגמולים בליווי מסמך רפואי על מחלה קשה רח"ל. העובדה שתמרי לא חתמה, לא הרתיעה את הנוכלים שהגישו מסמכים מזויזפים. למרבה החסד, התרמית נבלמה במועד. אלון ספונרו, מוביל המאבק לרפורמה להגדרת קצבת הפנסיה החודשית, מאשר: "יש הרבה חילוקי דעות בתחום הפנסיה, אבל בנושא הזה יש קונסנזוס שמדובר בתועבה! אין צורך בידע מקצועי כדי להבין שזה פשע. ומי שנופלים בפח הם בעיקר אנשים בשכבות החלשות, כאלה שלא חושדים ולא מבינים את המשמעות הרת האסון מבחינתם".

"אלה הם גורמים שפועלים בעד בצע כסף. הם מציפים את הציבור בפרסומות: 'נמצא עבורך כספים אבודים', 'בוא תמשוך את הפנסיה', 'תשלום על בסיס הצלחה בלבד', 'אין צורך בפיטורים'. כל ההטעויות הללו, זוהי תעשייה שלמה של עול. אדם מתפתה, מחתימים אותו בלי שידע על מה. 'מצאו' לו מיליון שקל, יורד מס 35%, ממה שנשאר הם לוקחים עמלה 14%, נשאר חצי מהכסף שלא היה אבוד כלל".

ספונרו, מייסד חברת "פרישה מוקדמת", מנהל מאבק כבר 13 שנה כנגד התנהלות רשות שוק ההון בשל אגדתל קצבאות הפנסיה. גם בנושא משיכה מוקדמת של הפנסיה, לדבריו, לרשות יש אחריות כבדה. "עושקים את הפנסיה של הציבור, ומי שאחראי לשמור על הפנסיה שלנו - רשות שוק ההון - העוודרה רק לפני שנתיים, קבעה תקנות שלא הועילו, ולא נאבקת כמו שצריך. כמות ההתרעות והאזעקות שהועברה אל הרשות בשנים האחרונות היא אינסופית. ברמה האישית שלי, כל פרסומת שמגיעה אלי אני מעביר לבכיר ברשות, שלא יגיד 'לא אמרתם'. זה אבסורד, הם מנסים להילחם בכל מיני תקנות וחוזרים? צריכים לפעול כמו

שמטפל בפושעים. זו מערכת משומנת של גורמים שעושים כסף בעושה על ידי גרימת נזק שאינו בר תיקון לציבור הרחב".

בלי קשר להונאות ולעבריינים, אדם שמחתן ילדים ורוצה למשוך את הכסף שלו במקום לגלגל גמ"חים - למה שלא יאפשר לו?

ספונרו: "זה כל הרעיון של קרן פנסיה, האזרח הפשוט באמת לא מבין. יש לי לקוחות, גם אנשים אינטליגנטיים, שלא מבינים. שואל אותי לקוח, עורך דין: 'רציתי לקנות נדל"ן, שכבו לי 400 אלף שקל בחשבון הפנסיה. למה אני לא יכול לקחת את הכסף שהפרשתי בלי לשלם מס?' הסברתי לו: המדינה כסדה חלק מהכסף על ידי הטבות מס בחיסכון לפנסיה, לא כדי שתיקח אותו בשוטף, אלא כדי שלא תיפלו לנטל על המדינה בגיל זיקנה. הקמת מערכות מס עולה למדינה מיליארדים. המדינה מצפה שלא תוציאו אותו ותקנו רכב חדש..."

"הבעיה היא שהנוכלים עושים עליך מניפוד לציות. באים ואומרים לך, אנהנו נשחרר לך את הכסף, תשלם לנו רק על בסיס הצלחה. ברור שזאת הונאה! או שהם מבשרים על הצלחה ב'איתור כספים אבודים', או על 'הלוואות בתנאים מאוד נוחים' - כשהם מרוקנים את חשבון הפנסיה שלך בלי ידיעתך. כמות הפרסומים מתרבה מיום ליום, תעשיית העושה פרצות ומשגשגת".

ההגבלות שמוציאה רשות ההון, מוסיף ספרי נרו, לא ממש עובדות. "הרשות גילתה שאנשים מושכים כספי פנסיה עוד לפני שעובו את מקום העבודה, אז היא הוציאה הוראה שאי אפשר למשוך, בין אם זה מוצדק (במקרי חירום) ובין אם לא. אז הנוכלים התחילו לזייף מסמכי סיום עבודה. הרשות המציאה רעיון חדש: מי שרוצה למשוך כספי פנסיה, נאמת שהמסמכים לא מזויזפים. זה לא ייאמן: גם היום, מי שפרש ונכאי למשוך את הפנסיה מוציאים לו את הגשמה עד שהוא מקבל את הכסף. עכשיו יוסיפו עוד נהלים ועוד ביורוקרטיה ומגבלות בדרך. במקום להילחם בעבריינים סולאים את הציבור".

אם המדינה לא מצליחה להתמודד מול מכת ההונאות הפיננסיות, אין אתה מצפה שיעלילו לבלום את הנוכלות הזאת?

ספונרו: "הרשות פועלת בעיקר נגד המורשכים, לא נגד העבריינים. צריכים לייצר מהלך תקין ומשמעותי, שעונש את אלה שעושים את העוול. זה לא קשה למצוא אותם, הם הרי מפרים סמים - ומשאיירים מספר טלפון, אתרים, כתובת מייל. תמצאו אותם, תגיעו אליהם, ואחרי שכמה

היה על המשמר. גם במקרי עוקץ, אנשים תמימים וחשבים שהם יכולים להשתתף באיזה תרגיל כדי להוציא את הכסף שלהם, ולא מבינים שהם הקררובנות והם בעצם מפסידים את הפנסיה שלהם". משיכה של כספי הפיצויים, היא כבר סיפור אחר. לא?

פרופ' לייזר: "התשובה היא חד־משמעית - הפיצויים הם חלק מהפנסיה! פעם, הסיפור היה שונה. עבדתי אצלך, פיטרת אותי, אתה משלם פיצוי. לא תשלחנו ריקם... שיוכל להתארגן עד נכנס הקונספט של פנסיה. תוחלת החיים עולה, והיום חיים הרבה שנים בס"ד. אז אחרי שתפרוש מאיפה תחיה? מהפנסיה. לגבי הפיצויים, אם אתה עוזב מקום עבודה, חוקית ביכולתך למשוך את הפיצויים מוקדם ואין מיסוי מיוחד. אבל זה יחסר לך בזמן הפנסיה. הביטוי 'כספי פיצויים' מטעה - השם הנכון צריך להיות 'אישור הוצאה מוקדמת של חלק מכספי הפנסיה'. כך יבינו יותר מה זה אומר".

אם מפטרים עובד והוא לא מוצא עבודה, הוא צריך את הפיצויים כדי לחיות בנתיים.

פרופ' לייזר: "במקרים ממש חריגים, אפשר לקחת את הפיצויים בתנאים מסויימים. עדיף לקחת הלוואה זמנית על חשבון הכסף שצברת, ולהחזיר, כדי לא לאבד את הזכויות לפנסיה". ולאחר שכל זה נאמר, פרופ' לייזר חושף בפנינו שבקרב הכלכלנים, גם באוצר, יש 'הרהורי־רטטה' לגבי חוק פנסיה חובה: כשמדובר באדם שמרוויח מעט ומתקשה 'לגמור את החודש', לא בטוח שעדיף עבורו להפריש כסף לפנסיה העתידית. דית במקום להשתמש בכסף בשוטף. 'הכלכלנים דנים בהפשרות של שינוי המנגנון, כך שלא יחייבו את שני העשירונים התחתונים להפריש לפנסיה. יתכן שהכסף הזה יותר דחוף להם עכשיו".

לא יאומן. 18 שנה אחרי שנחקק חוק פנסיה חובה, ששינה את שוק העבודה בישראל, שוקלים לסגת לאחור ולפגוע בשכבות החלשות? פרופ' לייזר: "חלילה. הכוונה היא שחובת ההפרשה לפנסיה תבוטל רק לחלשים, המדינה תיקח מהעשירים ותיתן לעניים. החלשים יחיו ממה שהם מרוויחים, ונבטיח להם פנסיה בגיל פרישה". נו, זה מה שנקרא קצבת זיקנה...

לייזר: "נכון, זו מעין קצבת זיקנה, לא ממש כי קצבת זיקנה היא אוניברסלית, לכולם, ופה מדובר על השלמה לעשירונים התחתונים. זה עדיין מנגנון שממשיך עד יומן האחרון ומכתיב שלא תהיה חייב לקבץ נדבות בגיל זיקנה. החוק מגן על החיסכון הפנסיוני ואוסר על קרנות הפנסיה לעשות השקעות לא בטוחות. מערכת הפנסיה של מדינת ישראל נמצאת ברירוג בינלאומי מאוד גבוה, מדינות אחרות באות ללמוד מאיתנו. סוכני ביטוח ועמלות מופרכות הם סיפור אחר, אבל המערכת עצמה מאוד בריאה. מאוד נכונה. יש כללים לגבי מידת הסיכון, גם אם הבורסה קורסת - יש מנגנון אבטחה, בנסיבות של מובטח".

זה לא מה שקרה, במחילה, לעמיתי 'סליים גמלי' שהפסידו מאות מיליוני שקלים בגלל ניהול לא תקין, והמדינה סירבה לכסות את ההפסדים שלהם. פרופ' לייזר: "פרשת סליים נוגה לנו הרבה כוח לפעול, כי שם הם בפירוש נרדמו בשמי־רה! זה מסוג הדברים שאנחנו מברכים עליהם ומזהירים מפניהם. כל העולם הכלכלי ירד על הממונה על שוק ההון, ובעדך. חלק מהעויות בתחום הוא נאופץ שבו מתגמלים את סוכני הבנק, טוח, יש להם אינטרס לעשות דברים מסויימים שהם לא בהכרח טובות הלקוח. חוקית, יש להם אחריות, הם צריכים לשמור על האינטרסים של הלקוח, אבל השוחר יעזור... סבליים התיקו לא

'תגלית מרעישה' ומסוכנת

'דיכאון גיל החמישים' הוא תופעה נפשית מוכרת בישראל, עניין לא מפתיע בכלל לאור העורבה שאתם בעיצומה של סאגת השאת הילדים, עם כמה משכנתאות והרבה הלוואות שמשתרכות מאחריהם. בנסיבות של שכאלו, לא קשה לשער מה תהיה תגובתכם לנוכח התגלית המרעישה של מטמון השמור לכם בקרן הפנסיה. התשובה ברורה. זו הסיבה שמשירות מוקד־מות בקרן הפנסיה נחשבות אטרקטיביות אפילו יותר במגזר החרדי. סימה אייזנפלד, ממשדר פל־טינוס תיכנון פנסיוני וליווי פרישה, מתכננת פרישה חד־משמעית, התופעה של משיכה מוקדמת של פנסיה נפוצה מאוד במגזר החרדי. אנשים מחתנים לידים, מגלגלים גמ"חים, וחושבים שהנה, יש כסף בחשבון... בציבור שלנו אנשים כל כך דואגים לילדים, ולא חושבים מה יעשו כשיגיעו לגיל זיקנה ולא יהיה להם ממה לחיות..."

לא מכבר, מספרת אייזנפלד, ישבה אצלה בבושת פנים מפקחת מכובדת שעומדת לפרוש, עם שכר חודשי של 16,000 שקל, ופנסיה שצפוייה לעמוד על ... 2,000 שקל. "היא ביקשה שאני אדבר עם חשבת השכר כי היא לא מסוגלת, היא מתביישת. היא חיתנה את הילדים ומשכה מכספי הפנסיה. למרות המס. 'אני לא מאמינה שזה משהו שעשיתי לעצמי', היא חזרה ומלמלה".

זה קורה הרבה? איך אנשים חכמים מגיעים למצב כזה?

אייזנפלד: "זה קורה הרבה מאוד, וזה נובע מבעיה במודעות. הסיפור מתחיל בזה שאנחנו כל כך דואגים לילדים ושוכחים לדאוג לעצמנו. אנשים שמחתנים, נכנסים אלי למשרד ואומרים: 'אני רוצה לשמוע כמה כסף יש לי בשביל לעזור לילדים'... המטרה שלי היא רק לכוון, אבל בעיני זה עקום. הרי פנסיה היא במקום משכורת, אתם אמורים לחיות ממנה. לא יכול להיות שאתה לוקח את הפנסיה והופך אותה לכסף נזיל כדי לעזור לילדים. זו לא אופציה. אבל אנשים עושים את זה, וזה כל כך עגום. הם יפגשו את המציאות בגיל 67 ואז לא יאמינו שזה מה שעשו".

ובכלל, למה למשוך מהפנסיה במקום לגלגל גמ"חים? סימה אייזנפלד מפתיעה: "אנשים לא מודעים לכך שהכספים שלהם יכולים לשמש ככ־סיס לקחת הלוואה מהקופות! פיצויים אי אפשר לשעבד, אבל על תגמולים אפשר לקחת הלוואה בגובה 30% מהכסף. גם קרנות השתלמות מעניינות הלוואה בגובה 80% מהכסף הצבור. התנאים הרבה יותר טובים, התשואות גבוהות יותר מעלות־האשראי!"

'נצלו את זכויותיכם'

חוסר היידע עומד בעורכיהם של רבים שהפסידו או כמעט הפסידו הון עתק. סימה אייזנפלד, מתכננת פרישה שגם מלמדת תיכנון פרישה, מספרת: "בהרצאות שאני מוסרת לחשבות־שכר, אני מדגישה בפניהן - אם אתן לא תודרכו אנשים, לאף אחד אין יכולת לדעת את זה, הם פשוט יפסידו כסף. מאוד חשוב להתייעץ".

במקרה הבא, ההפסד היה כפול. אפרת מי־רושלים, מורה, רוקנה את קופת התגמולים שנה לפני הפרישה. היא ידעה שמשיכה מוקדמת של הפנסיה תעלה לה ביוקר, אבל עלה לה כבריארות להמשיך לחיות תחת חובות. אייזנפלד: "מתוך כ־75 אלף שקל חבות מס, היא שילמה 35%

"פנסיה היא במקום משכורת, אתם אמורים לחיות ממנה. לא יכול להיות שאתה לוקח את הפנסיה והופך אותה לכסף נזיל כדי לעזור לילדים. זו לא אופציה. אבל אנשים עושים את זה, וזה כל כך עגום. הם יפגשו את המציאות בגיל 67 ואז לא יאמינו שזה מה שעשו"

'ת' המבוהלת
ביקשה מסוכן
הביטוח לבדוק
אם הכל תקין -
והתברר כי חברת
הביטוח קיבלה
בקשה למשיכת
התגמולים
בליווי מסמך
רפואי על מחלה
קשה רח"ל.
העובדה שתמרי
לא חתמה,
לא הרתיעה
את הנוכלים
שהגישו מסמכים
מזויזפים. למרבה
החסד, התרמית
נבלמה במועד"

לתגובות ניתן לפנות למייל: kav.yated@gmail.com

